



TÜRKİYE
GIYİM
SANAYİCİLERİ
DERNEĞİ

**2009 YILI
EYLÜL AYI TAKVİMİ
VE
ÖNGÖRÜLER**

**EKONOMİ VE STRATEJİ DANIŞMANLIK HİZMETLERİ
AĞUSTOS, 2009**

YÖNETİCİ ÖZETİ

Eylül ayı içinde makro ekonomik gelişmeler ile mali göstergeleri etkileyecek temel unsurlar dünya ekonomisinde mali piyasalarda düzeltme beklentisi ile ekonomideki iyileşmenin durağanlaşması, içeride 3 yıllık Orta Vadeli Program, 2010 yılı makro büyüklükleri ve IMF ile anlaşma ve Merkez Bankası'nın para ve faiz politikası olacaktır. Eylül ayında ekonomik aktivitelerin mevsimsellik etkileri ile göreceli olarak canlanması beklenmektedir. Ancak bu canlanma önceki yıllara göre daha sınırlı kalacaktır.

Dünya ekonomisinde mali göstergelerde Nisan ayından bu yana yaşanan artışlar ile aynı dönemde iktisadi faaliyetlerdeki artışlar arasında mali göstergeler lehine önemli bir fark bulunmaktadır. Bu nedenle mali göstergelerde sonbaharda bir düzeltme beklentisi kuvvetlenmektedir. Büyük olasılıkla bu düzeltme sınırlı dalgalanmalar şeklinde yaşanacak ve ekonomideki genel iyileşme eğilimini değiştirmeyecektir. Bununla birlikte Çin mali piyasaları kaynaklı bir düzeltmenin olasılığı da bulunmaktadır. Çin kaynaklı bir düzeltme muhtemelen küresel ölçekte daha kuvvetli olumsuz etkiler yaratabilecektir.

Dünya ekonomisinin genelinde iktisadi faaliyetlerde dip sonrası başlayan iyileşme de beklendiği gibi durağanlaşmaktadır. Ekonomik göstergelerin önemli bir bölümü iktisadi faaliyetlerdeki iyileşmeyi teyit etmektedir. Ancak iyileşmenin yavaş ve uzun bir zaman dilimi içinde olacağı da belirginleşmektedir. Dünya ekonomisi 2009 yılı son çeyreği ve muhtemelen 2010 yılı ilk çeyreğinde sürecektir olan yatay bir seyre girmektedir. Bu süreçte mali kesimde çıkış ve inişler sınırlı, reel ekonomideki toparlanma da yine sınırlı gerçekleşecektir.

Türkiye ekonomisinde de krizin dip noktası Mart ayı sonrasında görülmeye başlayan iyileşme durağanlaşmaktadır. İç talebi canlandırmaya yönelik önlemlerin etkisi kalıcı olmamıştır. Yaz aylarında iç talebin yeniden zayıfladığı görülmektedir. Ekonomide iktisadi faaliyetlerdeki iyileşmenin kalıcı olması için orta vadeli belirsizliklerin ortadan kalkması gerekmektedir.

Orta Vadeli Program ve 2010 yılı Makro büyüklüklerinin açıklanması ile IMF ile anlaşma konusunun netlik kazanması bu açıdan önem taşımaktadır. Özellikle mali disipline ilişkin ikna edici bir perspektif sunulup uygulanması halinde Türkiye'nin risk primindeki azalmanın iktisadi faaliyetleri canlandırma katkısı olacaktır. IMF ile bir anlaşma da güven ve kamu finansmanının rahatlatılması katkıları sağlayacaktır.

Merkez Bankası para politikasında aşağı yönlü esnekliğin uzun bir süre korunacağını teyit etmiştir. Dış talepte yakın bir dönemde hızlı bir toparlanma öngörmeyen ve içeride iktisadi faaliyetlerde toparlanmanın yavaş ve kademeli olacağını öngören Merkez Bankası Eylül ayında da faiz oranlarını indirecektir.

Bu beklentiler çerçevesinde Eylül ayı içinde mevsimsellik etkileri ile birlikte perakende harcamalarda göreceli bir canlanma beklenmektedir. Canlanma daha çok dayanıksız ve yarı dayanıklı tüketim mallarında olacaktır. Dayanıklı tüketim mallarında talep sınırlı kalmaya devam edecektir. Sanayi üretimi ve ihracat faaliyetlerinde iyileşme de durağan devam edecektir. Konut kredisi faizlerindeki gerilemenin konut satışlarında ve inşaat harcamalarındaki etkisinin de sınırlı olacağı öngörülmektedir.

Mali göstergeler giderek durağanlaşan ekonomik iyileşme etkisi ile dar bantlar içinde dalgalanma gösterecektir. IMF ile bir anlaşma yapılması veya yapılmamasının etkileri de aşağı ve yukarı yönlü sınırlı kalacaktır. Bu çerçevede Eylül ayı içinde Dolar kurunun 1.45-1.55 aralığında, Euro kurunun 2.05-2.20 aralığında, Faiz oranlarının 9.50-10.20 aralığında, Euro-dolar paritesinin 1.3750-1.4350 aralığında dalgalanması beklenmektedir.

EKONOMİ TAKVİMİ

1. 3 Eylül, Ağustos ayı enflasyon oranı açıklanacaktır. Enflasyon gerileme eğilimini sürdürmektedir. Ağustos ayı içinde tüketici enflasyonunun negatif çıkması ve enflasyonun tarihi dip noktasına ulaşması beklenmektedir.
2. 6 Eylül, Avrupa Merkez Bankası faiz toplantısını yapacaktır. AMB faiz oranlarını değiştirmeden yüzde 1'de bırakacaktır. Bankanın Avrupa ekonomisinin görünümüne ilişkin yapacağı açıklamalar daha önemli olacaktır.
3. 9 Eylül, petrol ihraç eden ülkeler örgütü OPEC yılın ikinci zirve toplantısını yapacaktır. OPEC'in dünya ekonomisinin görünümüne ve petrol talebi öngörülerine ilişkin açıklamaları ile petrol arzına ilişkin kararı önemli olacaktır. Ekonomideki iyileşmenin durağanlaştığı dönemde petrol arzı ve fiyatlarında bir değişim beklenmemektedir.
4. 10 Eylül, Türkiye İstatistik Kurumu 2009 yılı ikinci çeyrek döneme ilişkin büyüme verilerini açıklayacaktır. İkinci çeyrek dönemde ekonominin yüzde 7-9 aralığında küçüldüğü öngörülmektedir.
5. 10-11 Eylül, Japonya Merkez Bankası JOB faiz toplantısını yapacaktır. JOB'un faizleri değiştirmeyerek yüzde 0.10'da bırakacağı beklenmektedir. Bankanın Japon ekonomisindeki büyüme, istihdam ve deflasyonist sürece ilişkin açıklamaları daha önemli olacaktır.
6. 11 Eylül, ABD Merkez Bankası FED faiz toplantısını yapacaktır. FED'in faizleri değiştirmeden yüzde 0.0-0.25 aralığında tutacağı beklenmektedir. FED'in ABD ekonomisinin görünümüne ve iktisadi faaliyetlerdeki gelişmelere ilişkin yapacağı açıklamalar daha önemli olacaktır.
7. 17 Eylül, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası faiz toplantısını yapacaktır. TCMB'nin faiz oranlarını 0.25-0.50 puan daha indirmesi beklenmektedir. İkinci çeyrek büyüme (küçülme) verisi ile iktisadi faaliyetlerdeki canlanma öngörülerini faiz indirimi belirleyici olacaktır.
8. 24-25 Eylül, G-20 Liderler Zirvesi ABD'nin Pittsburgh şehrinde gerçekleştirilecektir. Küresel kriz sonrası 2 Nisan 2009 tarihinde yapılan Londra Zirvesi ardından yapılacak bu ilk Liderler Zirvesi'nin ana gündemi küresel krizde alınan önlemlerin etkileri, dünya ekonomisinin görünümü, doların geleceği, yeni bir rezerv para ihtiyacı ile küresel finansal düzenlemeler olacaktır.
9. 30 Eylül, 6-7 Ekim tarihlerinde Türkiye'de yapılacak IMF-Dünya Bankası yıllık genel kurul toplantısı öncesi IMF "Küresel Finansal İstikrar Raporu"nu açıklayacaktır. Raporda kriz sonrası finansal sektöre ve dünya ekonomisine ilişkin değerlendirmeler önemli olacaktır.

10. Eylül ayı içinde, 2010 yılı makro ekonomik büyüklükleri, 2010 yılı bütçesi ve 2010-2012 3 yıllık orta vadeli program çalışmalarının sona ermesi ve açıklanması beklenmektedir.

11. Eylül ayı içinde, IMF ile olası bir anlaşma ile ilgili teknik çalışmalar sürdürülecektir. Anlaşmaya ilişkin karar ise muhtemelen Ekim ayı içinde verilecektir.

DIŞ POLİTİKA TAKVİMİ

1. 23-26 Eylül, (ve 28-30 Eylül) Birleşmiş Milletler yıllık genel kurulu New York'ta yapılacaktır. Başbakan Erdoğan genel kurula katılarak Türkiye'yi temsil edecektir. Genel Kurul toplantıları sırasında başta BM yetkilileri olmak üzere çok sayıda temaslarda bulunulması ve Ermenistan, Kıbrıs, Irak, Afganistan, İran gibi kritik konularda ikili temaslara gerçekleştirilmesi beklenmektedir.

SİYASET TAKVİMİ

1. Eylül ayı içinde, siyasetin ana gündemini Kürt sorununa ilişkin yürütülen demokratik açılım oluşturulacaktır. Hükümetin bu konudaki çalışmalarını ve temalarını sürdürmesi ve açılımın içeriğini oluşturması beklenmektedir. Demokratik açılım süreci Ekim ayında TBMM'ne taşınacaktır.

2. Eylül ayı içinde, Anayasa Mahkemesinin gündeminde DTP'nin kapatılması davası ile Askerin sivil mahkemelerde yargılanmasına ilişkin kanunun iptaline ilişkin başvuru bulunmaktadır. Her iki kritik konuda alınacak kararlar siyasette belirleyici olacaktır.

ULUSLARARASI TAKVİM

1. 27 Eylül, Almanya'da parlamento seçimleri yapılacaktır. Seçimler sonrası oluşacak hükümetin yapısı Avrupa Birliği'nin yakın geleceği ve Türkiye-AB ilişkileri açısından önem taşıyacaktır. Hıristiyan Demokrat Parti'nin tek başına iktidar olasılığı Türkiye'ye yönelik imtiyazlı üyelik söyleminin kuvvetlenmesine yol açacaktır.

2. Eylül ayı içinde, ABD'nin Afganistan, İsrail-Filistin barış süreci ve İran konularında daha aktif olmaya başlaması ve yeni diplomatik açılımlar başlatması beklenmektedir.

EKONOMİK VE MALİ ÖNGÖRÜLER

Eylül ayı içinde makro ekonomik gelişmeler ile mali göstergeleri etkileyecek temel unsurlar dünya ekonomisinde mali piyasalarda düzeltme beklentisi ile ekonomideki iyileşmenin durağanlaşması, içeride 3 yıllık Orta Vadeli Program, 2010 yılı makro büyüklükleri ve IMF ile anlaşma ve Merkez Bankası'nın para ve faiz politikası olacaktır. Eylül ayında ekonomik aktivitelerin mevsimsellik etkileri ile göreceli olarak canlanması beklenmektedir. Ancak bu canlanma önceki yıllara göre daha sınırlı kalacaktır.

1. Dünya Ekonomisinde Mali Piyasalarda Düzeltme Beklentisi ile İyileşmede Durağanlaşma

- a. Dünya ekonomisinde mali göstergelerde Nisan ayından bu yana yaşanan artışlar ile birlikte güven ve beklentilerde önemli iyileşmeler yaşanmaktadır. Ancak mali göstergelerdeki artışlar ile aynı dönemde iktisadi faaliyetlerdeki artışlar arasında mali göstergeler lehine önemli bir fark bulunmaktadır. Bu nedenle mali göstergelerde sonbaharda bir düzeltme olacağı beklentisi kuvvetlenmektedir. Büyük olasılıkla bu düzeltme sınırlı dalgalanmalar şeklinde yaşanacak ve ekonomideki genel iyileşme eğilimini değiştirmeyecektir. Bununla birlikte Çin mali piyasaları kaynaklı bir düzeltmenin olasılığı da bulunmaktadır. Çin kaynaklı bir düzeltme muhtemelen küresel ölçekte daha kuvvetli olumsuz etkiler yaratabilecektir.
- b. Dünya ekonomisinin genelinde iktisadi faaliyetlerde dip sonrası başlayan iyileşme de beklendiği gibi durağanlaşmaktadır. Ekonomik göstergelerin önemli bir bölümü iktisadi faaliyetlerdeki iyileşmeyi teyit etmektedir. Ancak iyileşmenin yavaş ve uzun bir zaman dilimi içinde olacağı da belirginleşmektedir.
- c. Dünya ekonomisi 2009 yılı son çeyreği ve muhtemelen 2010 yılı ilk çeyreğinde sürececek olan yatay bir seyre girmektedir. Bu süreçte mali kesimde çıkış ve inişler sınırlı, reel ekonomideki toparlanma da yine sınırlı gerçekleşecektir.

2. Orta Vadeli Program, 2010 Yılı Makro Büyüklükleri ve IMF ile Anlaşma

- a. Türkiye ekonomisinde de krizin dip noktası Mart ayı sonrasında görülmeye başlayan iyileşme durağanlaşmaktadır. İç talebi canlandırmaya yönelik önlemlerin etkisi kalıcı olmamıştır. Yaz aylarında iç talebin yeniden zayıfladığı görülmektedir. Ekonomide iktisadi faaliyetlerdeki iyileşmenin kalıcı olması için orta vadeli belirsizliklerin ortadan kalkması gerekmektedir.
- b. Orta Vadeli Program ve 2010 yılı Makro büyüklüklerinin açıklanması ile IMF ile anlaşma konusunun netlik kazanması bu açıdan önem taşımaktadır. Özellikle mali disipline ilişkin ikna edici bir perspektif sunulup uygulanması halinde Türkiye'nin risk primindeki azalmanın iktisadi faaliyetleri canlandırma katkısı olacaktır. IMF ile bir anlaşma da güven ve kamu finansmanının rahatlatılması katkıları sağlayacaktır.
- c. Belirsizlikleri ortadan kaldıracak açıklamalar ile birlikte bankalar da risk-getiri hesaplamalarını daha sağlıklı yapabilecek, kredi verme iştahı artacak ve iktisadi faaliyetlerin canlanmasında tetikleyici rol oynayacaktır.

3. Merkez Bankası Para ve Faiz Politikası

Merkez Bankası para politikasında aşağı yönlü esnekliğin uzun bir süre korunacağını teyit etmiştir. Dış talepte yakın bir dönemde hızlı bir toparlanma öngörmeyen ve içeride iktisadi faaliyetlerde toparlanmanın yavaş ve kademeli olacağını öngören Merkez Bankası Eylül ayında da faiz oranlarını indirecektir.

Bununla birlikte parasal aktarım mekanizmaları içinde bankaların artan kamu açıklarını finanse etmesine yönelik kamuya kaynak aktarımı ve kredi iştahlarının hala sınırlı olması nedeniyle Merkez Bankası faiz indirimlerinin iktisadi faaliyetleri canlandırma etkisi sınırlı kalmaya devam edecektir.

4. Reel Kesim ve Mali Göstergelere İlişkin Öngörüler

Eylül ayı içinde mevsimsellik etkileri ile birlikte perakende harcamalarda göreceli bir canlanma beklenmektedir. Canlanma daha çok dayanıksız ve yarı dayanıklı tüketim mallarında olacaktır. Dayanıklı tüketim mallarında talep sınırlı kalmaya devam edecektir. Sanayi üretimi ve ihracat faaliyetlerinde iyileşme de durağan devam edecektir. Konut kredisi faizlerindeki gerilemenin konut satışlarında ve inşaat harcamalarındaki etkisinin de sınırlı olacağı öngörülmektedir.

Mali göstergeler giderek durağanlaşan ekonomik iyileşme etkisi ile dar bantlar içinde dalgalanma gösterecektir. IMF ile bir anlaşma yapılması veya yapılmamasının etkileri de aşağı ve yukarı yönlü sınırlı kalacaktır. Bu çerçevede Eylül ayı içinde

- a. Dolar kurunun 1.45-1.55 aralığında
- b. Euro kurunun 2.05-2.20 aralığında
- c. Faiz oranlarının 9.50-10.20 aralığında
- d. Euro-dolar paritesinin 1.3750-1.4350 aralığında

dalgalanması beklenmektedir